

HISTORISKE HUSE I FÅBORG. *Bevaringsplan for Fåborg Købstad, Nationalmuseet, 109 s., ill., 1974. Kr. 22.*

Den rivende udvikling i vore købstæder i det 19. og 20. århundrede har haft skæbnesvangre følger for vor bygningsarv fra fortiden. »Udviklingen« krævede, at mange værdifulde bygningsværker blev revet ned. Dette gav stødet til, at »Foreningen for gamle Bygningers Bevarelse« så lyset i 1907, og siden har foreningen gennem sine »Meddelelser« ydet ypperlige bidrag til dansk bygningskulturs historie; også Nationalmuseet satte ind med bevaringsarbejder, og i 1918 kom der endelig en lov om bygningsfredning. Fredning var imidlertid ikke nok; nedbrydningsekspertes huserede i vore byer og gjorde større skade end tidligere tiders brande. Kravet rejstes derfor om byplanlægning; i 1921 stiftedes Dansk Byplanlaboratorium, og i 1949 kom Egil Fischers bog om Dragør, der viste, hvorledes et mindre bysamfunds planlægningsopgaver kunne løses, og siden har Nationalmuseet udarbejdet en række bevaringsplaner for danske købstæder, og turen er nu kommet til Fåborg.

En række store brande hærgede Fåborg 1672, 1715 og 1728; de tæt sammenbyggede bindingsværksgårde og -huse med deres forråd af korn, høg og halm blev et let bytte for ilden, og efter den sidste storbrand var der kun 3 huse i byen, der ikke siden 1672 havde været beskadiget ved ild. Byens gamle huse hidrører derfor fra 1700-årene og fra begyndelsen af 1800-årene. Det er overvejende bindingsværkshuse, ofte forsynet med kvist og lille karnap. Enkelte grundmurede bygninger fra 1800-årene er præget af den lokale bygmester Lang. I tidens løb er dog meget gået tabt, men trods alt har der i Fåborg været større forståelse for bygningskulturelle værdier end andre steder. Vort ældste byhistoriske arkiv blev således grundlagt her i 1937, og byen var den første, der udlagde »bevaringszoner« i byplanen; der dannedes også en privat støtteorganisation »Fåborg-fonden«, som har gjort og gør et stort arbejde for at vække og fastholde interessen for byens arkitektoniske værdier. I 1970 overlod byrådet det til arkitekt m.a.a. Ole Pårup at udarbejde en dispositionsplan for den Fåborgkommune, der blev resultatet af kommunalreformens gennemførelse. Der foreligger nu en byplan i 3 dele, hvoraf den ene omfatter »Fåborg bykerne«, og inden for denne ligger det gamle Fåborgs historiske huse, det såkaldte bevaringsområde, som byrådet har ønsket undersøgt. Dette arbejde har Nationalmuseets 2. afdeling påtaget sig, og et resultat heraf er denne smukke bog med mange udmærkede gengivelser af byprospekter og fotografier af de historiske huse. Kernen i bogen er registranten, en fortegnelse over de historiske og bevaringsværdige huse, forsynet med et imponerende væld af oplysninger. Bogen har desuden gode matrikel- og oversigtskort, et personregister, og hvad man er taknemlig for, en ordforklaring.

Bogen føjer sig smukt til den række bøger om historiske huse, der hidtil er udkommet, og alle, der interesserer sig for Fåborg, vil værdsætte bogen.

Åge Fasmer Blomberg